

# 1543 Waterschap De Gecombineerde Buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg, 1900-1954

- INLEIDING
- INVENTARIS
- 1 Stukken van algemene aard
- 2 Bijzondere onderwerpen
- 2.1 Inrichting van het bestuur
- 2.2 Verkiezingen
- 2.3 Financiën
- 2.3.1 Inkomsten uit belastingen
- 2.3.2 Rekeningen
- 2.4 Werken
- BIJLAGE

## INLEIDING

### 1543: INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN HET WATERSCHAP 'DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN VAN DRIMMELLEN EN GEERTRUIDENBERG, 1900-1954

door

W.A. van Ham

Z.pl., Geïnteriseerd en uitgegeven in opdracht van de 'Brabantse Bandijk', 1967.

#### INLEIDING

##### Historisch overzicht

De gorzen tussen de Dongemond en de buitenhaven van Drimmelen bleven lange tijd onbedijkt. Het gedeelte van de gorzen nabij de stad werd Noordenbosch genoemd, het westelijk gedeelte nabij Drimmelen heette de Akkers. 1)

Bij de bedijking van de Emiliapolder in 1645 viel een gedeelte van deze gorzen binnen de zeedijk. Na de overstroming van deze polder in 1682 bleef het gebied, slechts door zomerkaden beschermd, onbedijkt liggen. Bij de herbedijking in 1691 moest een aanzienlijke inlage worden gemaakt, zodat een deel van de emiliapolder met stukken van de oude zeedijk verloren ging. In de 18e eeuw vormde men uit die oude dijksgedeelten een omkading, genaamd de polder van der Moer of Moerepolder. Binnen het oude dijkstaal werd ook bedijkt het Kleine Allardspoldertje. Tegen het einde van de 18e eeuw volgden de tot dusverre onbedijkte gorzen, onder de namen Ruimersdijk en Allemanshil.

In de loop van de 19e eeuw volgden nog de Oude Akkers, de Nieuwe Akkers, de Slikpolder, de Geulenpolder en de Tamboerenpolder. 2)

De verlegging van de Maasmond, die in 1904 tot stand kwam, had een aanmerkelijke verhoging van de waterstand in de amer tot gevolg. Het Rijk bouwde ten behoeve van de aanliggende polders gemalen. In de buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg waren dat een vijftal, genummerd 19-23. De Provinciale Staten van Noord-Brabant besloten op 23 november 1899 ter verzekering van de goede uitwatering en van de waterkering der gronden, deze omkadingen tot een waterschap te combineren. 4)

Plannen van het Rijk om de buitenkade door een zeedijk te vervangen konden eerst in 1941 ten

uitvoer worden gebracht, en door de oorlogsomstandigheden eerst in 1952 worden voltooid. De gemalen werden in 1936 door het waterschap van het Rijk overgenomen. In 1939 liet het waterschap ten behoeve van de afwatering verbeteringswerken uitvoeren. Bij de oprichting had het waterschap een oppervlakte van ruim 210 ha., waarvan 197 ha. belastbaar waren. Door de aanleg van de buitendijk en door de bouw van een elektrische centrale (Amercentrale) van de N.V. Provinciale Noordbrabantse Electriciteitsmaatschappij (PNEM) was de belastbare oppervlakte in 1952 afgenomen tot 160 ha. Mede met het oog op de vermindering van de bestuurskosten en de voorzieningen, die in de bemaling van het gebied moesten worden getroffen, besloten Provinciale Staten op 14 juli 1953 tot opheffing van het waterschap en voegden dit met ingang van 1 juli 1954 bij de Emiliapolder. 5)

## Het archief

De omkadingen, waaruit het waterschap werd gevormd, waren particuliere ondernemingen op zeer kleine schaal. Daar vóór 1899 van enige bestuur geen sprake was, werd geen archief gevormd. Het archief van het waterschap berustte in 1930 ten huize van de secretaris-penningmeester F.J. Simonis, opzichter van het kroondomein, te Raamsdonksveer. Bij de archiefinspectie in dat jaar trof de Rijksarchivaris in de provincie Noord-Brabant slechts het notulenboek, beginnende in 1900, en enige losse stukken, dateren van na 1926 aan. 6) Inderdaad bevatte het archief in 1954 krachtens het opheffingsbesluit van het waterschap overgebracht naar het archief van de Emiliapolder in de archiefbewaarpplaats van made, geen oudere stukken. Archiefbestanddelen uit de periode 1900-1926 werden in 1965 aangetroffen in het gemeentehuis te Geertruidenberg. Kennelijk waren zij daar door een voorganger van Simonis achtergelaten.

Deze stukken werden van de gemeente-archivaris van Geertruidenberg overgenomen en bij het jongere archief gevoegd. De vele lacunes in het archief wijzen trouwens thans nog op een weinig verzorgde bewaring,.

De inventarisatie behoeft geen bijzondere toelichting.

## Aanvulling 2007

Het archief is beschreven als gedeponerd archief van de Emiliapolder. De nummering van de stukken sluit op de nummering van de Emiliapolder aan.

## Aantekeningen

1. Algemeen Rijks Archief 's-Gravenhage, archief van de Nassausche Domeinraad, inventaris deel III, folio 1020-1021 en rekening 1648-1649 van de Emiliapolder, ongefolieerd.
2. Nauwkeurige jaartallen omtrent de omkadingen zijn door het ontbreken van archivalia niet bekend.
3. Provinciaal Blad van Noord-Brabant 1900, nr. 5.
4. Provinciaal Blad van Noord-Brabant 1900, nr. 21.
5. Provinciaal Blad van Noord-Brabant 1953, nrs. 75 en 76.
6. Verslag van den Rijksarchivaris in Noord-Brabant, opgenomen in: *Verslag van den toestand der provincie Noord-brabant over 1930*, blz. 126.

# INVENTARIS

## 1 Stukken van algemene aard

429. Notulen der vergaderingen van het voorlopig bestuur, 1900. 1 deel

430. Notulen der vergaderingen van het dagelijks bestuur en van de vergaderingen der stemgerechtigde ingelanden, 1900-1953. 1 deel

431-432. Ingekomen stukken en minuten van uitgaande stukken, 1900-1953. 2 omslagen

431. 1900-1919  
432. 19237-1953

433-434. Registers van uitgaande stukken, 1900-1949. 2 delen

433. 1900-1904  
434. 1936-1949

## **2 Bijzondere onderwerpen**

### **2.1 Inrichting van het bestuur**

435. Stukken betreffende de vaststelling en wijziging van het bijzonder reglement, 1900 en 1906. 1 omslag

436. Stukken betreffende de opheffing van het waterschap, 1953-1954. 1 omslag

### **2.2 Verkiezingen**

437-438. Lijsten van stemgerechtigde ingelanden, 1900-1953. 2 omslagen

437. 1900-1909  
438. 1936-1953

439. Rooster van aftreding der leden van het bestuur, c. 1944. 1 stuk

### **2.3 Financiën**

#### **2.3.1 Inkomsten uit belastingen**

440. Legger der belastbare percelen, 1928-1954. 1 deel

441-442. Kohieren der polderlasten, 1905-1954. 2 omslagen

441. 1905-1917  
442. 1950-1954

443. Journaals der ontvangen polderlasten, 1902-1915. 1 omslag

#### **2.3.2 Rekeningen**

444-449. Rekeningen met bijlagen, 1905/1906-1953/1954. 6 omslagen

444. 1905/1906 bijlagen ontbreken  
445. 1909/1910  
446. 1950/1951  
447. 1951/1952  
448. 1952/1953  
449. 1953/1954

450. Bijlagen bij niet bewaard gebleven rekeningen, 1911, 1932 EN 1948/1949. 1 omslag

451. begrotingen, 1904/1905-1924/1925. 1 omslag

452. Kasboek, 1902-1922/1923. 1 omslag

453. Grootboek, 1948/1949-1953/1954. 1 deel

## **2.4 Werken**

454. Bestekken en voorwaarden, met akten van aanbesteding, van onderhoud of verbetering der kunstwerken, 1903-1933. 1 omslag

455. Legger der waterkeringen, 1907. 1 stuk

456. Legger der waterleidingen, 1910. 1 deel

457-458. Stukken betreffende de aanleg van een buitendijk langs de Amer, 1940-1954. 2 omslagen

457. 1940-1950

458. 1950-1954

## **BIJLAGE**

**Lijst van dijkgraven en secretaris-penningmeesters van De gecombineerde Buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg.**

### **Dijkgraven**

1900 Th.A.J. Ziedses des Plantes (voorlopig dijkgraaf)

1900-1901 S. Iankhuijsen

1901-1925 P.M.F. Smolders

1925-1953 L. van Lennep

### **Secretaris-penningmeesters**

1900-1902 P. van Stolk

1902-1906 N.J. Meijers

1906-1925 N.G.E. Meijers

1925-1948 F.J. Simonis

1948-1953 Th.S.J. Simonis